

πρητησή τὸν ἔθνικὸν τῆς Ἐπτανήσου ἀγῶνα. Πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ τούτου δύναμαι νὰ ἀναφέρω, τὰς δύο ἀποφάσεις, τὰς ὁποίας τὸ σωματεῖον κατὰ τὸ ἔτος 1841 ἔλαβε νὰ γίνηται δηλ. χρήσις εἰς τὰς συνοδριάσεις καὶ γραφεῖα αὐτοῦ τῆς μητρικῆς γλώσσης καὶ νὰ ἐορτάζηται τακτικῶς ἡ 25 Μαρτίου διὰ δημοσίων συναυλιῶν καὶ πανηγυρικῆς τοῦ καταστήματος διακοσμῆσεως, καὶ ὅτι καὶ διὰ τὰς στολὰς τῶν μουσικῶν τῆς εἶχεν ἐκλέξει τὰ ἔθνικὰ χρώματα, ἀλλ' ἡ Κυβέρνησις τῇ ἐπέδαλε τὰ χρώματα τοῦ Ἰονίου Κράτους. Δύναμαι νὰ ἀναφέρω τὰ συμπόσια τῆς ἑταιρίας, τὰ ὅποια ἐλάμβανον πάντοτε χαρακτῆρα ἔθνικῆς διαδηλώσεως, καὶ εἰς τὰ ὅποια ὁ μελίρρυτος τῆς ἑταιρίας πρόεδρος Πέτρος Βράβιλας δὲν ἐδυσκολεύετο ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Ἄρμωστοῦ νὰ ἐγείρῃ τὸ ποτήριον ὑπὲρ τῆς μητρικῆς Ἑλλάδος σεβαστῆς καὶ ἀγαπητῆς, ὡς ἔλεγε, καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ἡμετέρους προστάτας (1). Δύναμαι προσεῖν νὰ ἀναφέρω τὴν πανηγυρικὴν ἐκλογὴν τοῦ

Μητροπολίτου Ἀθανασίου ὡς μέλους τῆς ἑταιρίας, ἐκλογὴν, ἣν τὸ σῶμα ἐδέχετο διὰ χειροκροτημάτων καὶ ἡ μουσικὴ ἐχαιρέτιζε διὰ τοῦ ἔθνικοῦ ὕμνου. Δύναμαι ἐπίσης νὰ ἀναφέρω τὰς τιμὰς, ἃς ἡ Φιλαρμονικὴ ἀπένευμε πρὸς πάντας τοὺς πρὸ τῆς ἐνώσεως δι' ὅποιον δῆποτε λόγον ἐλθόντας ἐνταῦθα ἐπισήμους ἀνδρας τῆς ἐλευθερίας Ἑλλάδος καὶ πρὸς πάντας τοὺς Ἑπτανήσιους, τοὺς τιμῶς τὴν ἔθνικὴν ἰδέαν ἐξυπηρετήσαντας, καὶ τέλος τὸ ἐνεργὸν μέρος, τὸ ὅποιον ἡ Φιλαρμονικὴ ἔλαβεν εἰς πάσας τὰς ὑπὲρ τῆς Ἐνώσεως διαδηλώσεις τοῦ κεκρυφαίου λαοῦ, οὗτινος διὰ τῶν ἔθνικῶν ἀσμάτων ἐνίσχυσε τὸ φρόνημα καὶ διήγειρε τὸν ἐνθουσιασμόν. Ἡμεῖς τοῦλάχιστον, οἵτινες ἡμεθα τότε παῖδια, ἐνθυμούμεθα τὰς ἱεράς συγκινήσεις, ἃς ἡ Φιλαρμονικὴ παρήγεν εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν, καὶ μετ' εὐγνωμοσύνης θέλομεν θεωρῆ αὐτὴν πάντοτε ἕνα τῶν κυριωτέρων παραγόντων τῆς ἔθνικῆς ἡμῶν ἀγωγῆς!

Εἰς τὰ Μετέωρα

᾽Οδοιπορικὴ ἀνάμνησις

Ἦτο νομίζω Μάϊος τοῦ 1879 ὅτε διὰ πρώτην φοράν μετέβην ὡπως ἐπισκεφθῶ τοὺς θεοπροπεῖς βράχους τῆς Καλαμπάκας, ἐφ' ὧν εὐσεβεῖς ἄνδρες φεύγοντες τὴν κοινωνίαν ἐνέπηξαν πρὸ χιλιῶν καὶ ἐπέκεινα ἐτῶν ἐκαὶ ὕψηλά, δίκην ἀστῶν, τὰς ἱεράς αὐτῶν φωλεάς, ἀποχωρισθέντες τοῦ κόσμου καὶ τῶν ὑψηλῶν ἀξιωματίων, ἅτινα ἐν αὐτῷ εἶχον. Ἀπετέλουν μέρος συνοδίας ἐκ πλέον τῶν δέκα προσώπων συγκειμένης, ἣτις ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Μητροπολίτου Λαρίσης τειθειμένη, ἔμελλε νὰ διέλθῃ τὴν νύκτα ἐν εὐθυμίᾳ καὶ διαχύσει ἐπὶ τοῦ μεγαλοπρεπεστέρου καὶ φοβερωτέρου βράχου, ὃν ποτε ἡ φύσις ἐπὶ τῆς ὑψηλοῦ ἐπλασεν, ὅστις παραβαλλόμενος πρὸς τοὺς γιγαντώδεις ἄλλους ἀδελφούς του, τοὺς αποτελοῦντας τὸ ὑπὸ τὸ ὄνομα Μετέωρα κολοσσιαῖον ἐκ βράχων σύμπλεγμα, φαίνεται μεγαλοπρεπῶς ὑπερέχων αὐτῶν, ὡς γίγας μετὰ τῶν νάνων!

Ὁ βράχος οὗτος φέρεται ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ τῆν μονῆς τῆς Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτήρος, τὴν κατ' ἐξοχὴν Μετέωρα καλουμένην, ἧς ὁ φιλόζενος καὶ πρὸς τὰς δεσποτικὰς τοῦ Μητροπολίτου διαταγὰς πειθηρηνότατος ἡγούμενος, μὰς εἶχε προπαρασκευάσῃ ἡγεμονικὴν ὑποδοχὴν.

Πρὶν φθάσωμεν εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ βράχου, οὕτω βαδίζοντες διὰ μέσου κόσμου βράχων, καὶ πρὶν ἰδῶν τὸ φοβερὸν ὕψος, ἃπερ χωρίζει τὴν κορυφὴν ἀπὸ τῆν βᾶσιν αὐτοῦ, τὸ δίκτυον, τὸν βαστάζοντα αὐτὸ κᾶλον καὶ τὴν ἐναέριον ἐξ 100 βαθμίδων κρεμαστὴν κλίμακα, μοι ἐφαίνετο ἅπληθι παιδιὰ ἢ ἀνάβασις· ἀλλ' ὅταν ἐφθάσαμεν ἐκεῖ καὶ περιεργασθῆν πάντα ταῦτα, μὲ κατέλαβεν ἄλλογος. Καὶ δὲν εἶναι τόσος τὸ ὕψος, ὅ-

περ προξενεῖ φόβον, ὅσον ἡ ἀγριωτάτη ὄψις τῆς φύσεως. Εἶναι ὅλα σκυθρωπὰ καὶ φοβερά ἐκεῖ. Τίποτε δὲν γελᾷ, τίποτε δὲν μειδία. Νομίζει τις ὅτι τὰ πάντα τὸν ἀπειλοῦν, τὰ πάντα ἐπιβουλεύονται τὴν ὑπαρξίν του. Ἀγριωτέρα φύσις δὲν πιστεύω νὰ ὑπάρχῃ οὐδαμῶς ἄλλοθι. Ἐδαφος ἀνωμαλώτατον· πελώριοι βράχοι ἀπὸ τοῦ μεγαλειότερου, οὗτινος ἡ κορυφὴ αἵρεται εἰς τὰ νέφη, 250 καὶ πλέον μέτρα ἄνω τῆς βάσεώς του, μέχρι τοῦ μικροτέρου· ὀλίγος μόλις οὐρανὸς διασχίζομενος ὑπὸ ὀνέων, ἐχόντων ἐν ταῖς ἀναριθμήτοις τῶν βράχων κρύπται τὰς φωλεὰς αὐτῶν...

Εἶχομεν συναθροισθῆ ἅπαντες οἱ λαϊκοὶ τῆς συνοδίας μας καὶ περιεμένομεν τὸν Μητροπολίτην, ὅστις πολὺ μακρὰν καταβάς τοῦ ἵππου του, ἀνήρχετο βραδέως τὴν πρὸς τὴν Μονὴν φέρουσαν ὄψιοιδῆ ἀτσιπὸν, ὑποβασταζόμενος ὑπὸ τοῦ πιστοῦ αὐτῷ διακόνου. Τὸ δίκτυον ἦτο κατὰ γῆς, οἱ ἀρμόδιοι πρὸς στροφὴν τῆς ἀνέμης καλόγηροι ἦσαν τοποθετημένοι δίκην ὑποζυγίων ἕκαστος εἰς τὴν οἰκείαν θέσιν καὶ δὲν ὑπελείπετο ἢ ἡ ἐμφάνισις τοῦ Σεβασμιωτάτου, ἵνα ἀρχίσῃ ἡ ἀνέμῃ στρεφόμενη νὰ τοίξῃ καὶ ν' ἀνέρχεται τὸ δίκτυον ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω, περιελθὸν ἐν αὐτῷ μίαν ὑπαρξίν, δυναμένην νὰ καταστραφῇ κακῇ κακῶς ἐν περιπτώσει κοπῆς τοῦ βαστάζοντος αὐτὸ σχοινίου ἢ χαλαρώσεως τῆς ἀνέμης.

Ἐπὶ τέλος ἤλθε πλησίον μας καὶ ὁ Μητροπολίτης. Ἡ καρδία μου ἤρξατο βιαιότερον πάλλουσα, οἱ πόδες μου ἔτρεμοι, ὡς ἐὰν κίφνιδι· εἶχε δεκαπλασιασθῆ τὸ βάρος τοῦ σώματός μου, καὶ ἠτοιμαζόμεν νὰ παραμερίσω, ὡπως μὴ ὁ Μητροπολίτης διατάξῃ νὰ εισέλθω πρῶτος ἐγὼ εἰς τὸ δίκτυον, καθόσον, προκειμένου περὶ ἀναβάσεως εἰς τὰ Μετέωρα, προτιμῶνται κατ' ἀντίστροφον λόγον οἱ μικρότεροι τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν

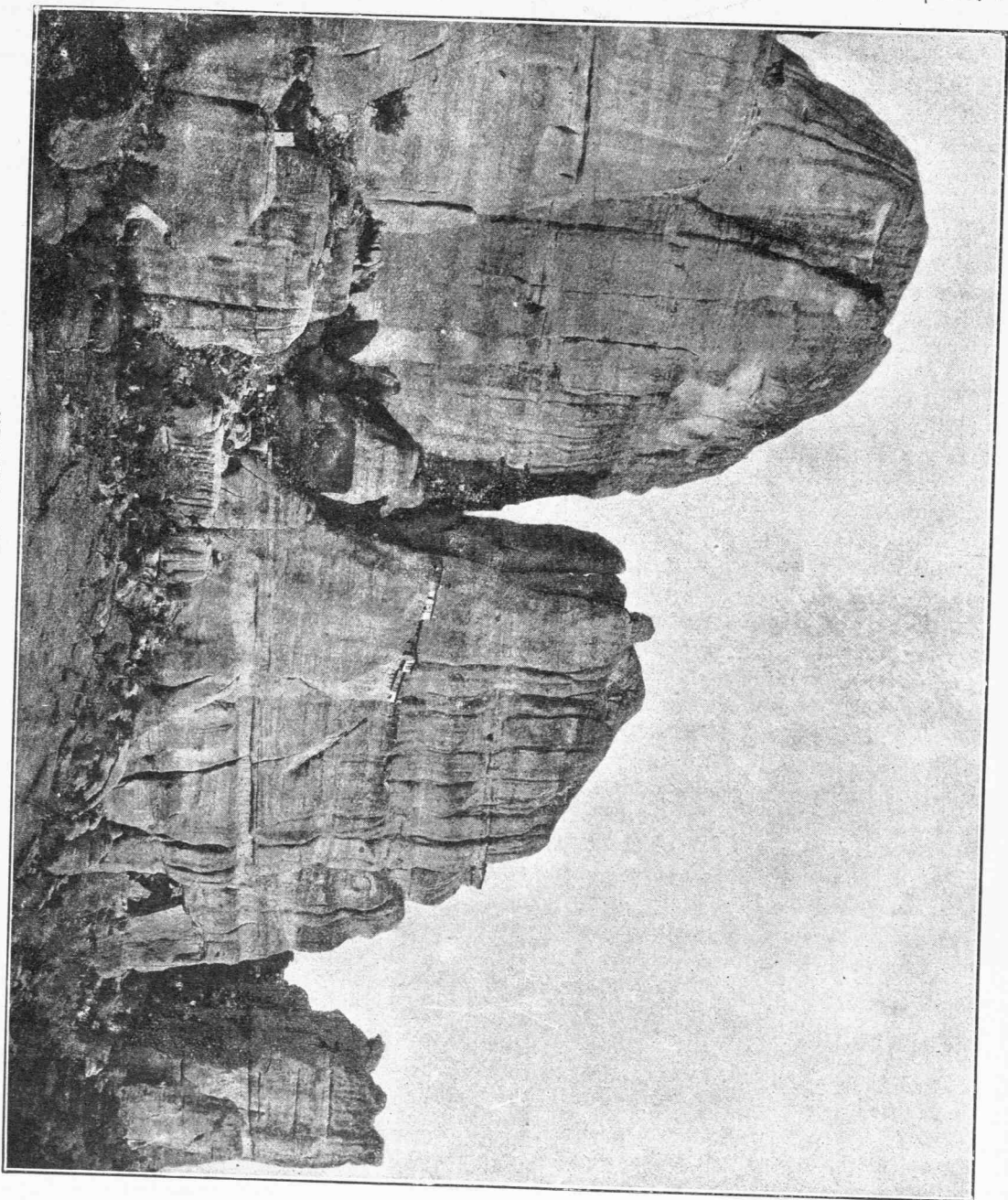
1) Μετὰ τὴν ἐκφώνησιν τοῦ λόγου ἐπληροφόρηθην, ὅτι ὁ ὑπὸ πρόεδρος τῆς Φιλαρμονικῆς Πέτρος Βράβιλας ἔλαμψε τὴν ἀνωτέραν μνημονευομένην πρόποσιν ἐν συμπόσιῳ οὐχὶ τῆς Φιλαρμονικῆς, ἀλλὰ τῆς Ἀναγνωστικῆς ἑταιρίας.

θέσιν, ὁ δὲ λόγος δὲν εἶναι μόνον ὁ φόβος, ἀλλὰ καὶ τὸ λαμπρὸν τῆς ἀναβάσεως θέαμα, ἐπομένως δὲ ὁ Σεβασμιώτατος θ' ἀνήρχετο τελευταῖος πάντων. Καὶ ἀληθῶς ἤκουσα τὴν ἔρρινον φωνὴν τοῦ Μητροπολίτου κράζουσιν ἐπιτακτικῶς :

— Ἐμπρός, ἄς ἔμβῃ μέσῃ ὁ νεώτερος !

μου εἶχε καθ' ὀλοκληρίαν πνιγὴ ἐντὸς τοῦ στήθους μου, καὶ μόνον ἡ συναίσθησις τῆς πρὸς τὰ ἄνω πορείας μου μοὶ εἶχεν ἐναπομείνη. Ἐπίστευσα πρὸς στιγμὴν ὅτι εἶχον ἀποθάνῃ καὶ ὅτι ἐγκαταλείψας τὸ γήινον σαρκίον μου ἀνηρχόμεν πρὸς τοὺς οὐρανοὺς διὰ τῆς κλίμακος τοῦ

ΜΕΤΕΩΡΑ - ΜΟΝΗ ΑΚΑΤΟΙΚΗΤΟΣ

Ἐρρίγησα ! Ν' ἀρνηθῶ ; ἡ φιλοτιμία μου δὲν τὸ ἐπέτρεψε. Ἐβάδισα δύο τρία βήματα ὡς ὁ ἀνερχόμενος τὰς βαθμίδας τῆς λαιμητόμου κατὰδικος ὠχρός, ἄφωνος, καὶ εὗρέθην ἐντὸς τοῦ δικτύου.

Ὅλον τὸ αἷμα τοῦ σώματός μου ἐκείνην τὴν στιγμὴν εἶχε συρροεῖσθαι ἐν τῇ καρδίᾳ μου, ἡ φωνὴ

Ἰακώβ, ἀλλ' ὅσον ἀνηρχόμεν, τοσοῦτο καὶ ἡ συναίσθησις τοῦ κινδύνου ἐδέσποζε περισσότερο. Ἐφ' ὅσον ἀνηρχόμεν τόσο καθαρώτερον ἤκουον τὸν ἀδιάκοπον τῆς ἀνέμου τριγμὸν καὶ τὰς φλυαρίας τῶν στρεφόντων αὐτὴν καλογήρων, ἤκουον καὶ τοὺς εἰς τὴν ρίζαν τοῦ βράχου συνοδοιπύρους μου ἐλέγχοντάς με, διότι δὲν ἔλεγον τουλάχιστον

ΓΛΥΚΕΙΑ ΕΛΠΙΣ

κανέν τραγούδι κατὰ τὴν ἀνοδὸν μου καὶ ἔβλεπον τὸ σχοινίον, ἐξ οὗ ἐξηρτᾶτο τὸ περιέχον με ὡς ἰχθὺν δίκτυον, συρόμενον πρὸς τὰ ἄνω, ἀλλὰ ποῦ νὰ τελειώσουν τὰ βᾶσανα. Δὲν εἶχον ἀκόμη οὔτε τὸ ἥμισυ τῆς μετεώρου πορείας μου διανύσῃ καὶ τὸ σπουδαιότερον ὅτι ὄσον ἀνηχώμενη, τοσοῦτο καὶ ὁ κίνδυνος παρίστατο ἀποτροπαιότερος. Εἰ-
ξέρετε τί θὰ εἶπῃ νὰ πείσῃ τις ἔστω καὶ ἀπὸ τὸ

ἥμισυ τῆς ἀναβάσεως τῶν Μετεώρων :

Μολονότι δὲν διεκόπτετο ποσῶς ἡ λειτουργία τῆς ἀναβάσεως, μοὶ ἐφάνη ὅτι ὀλόκληρος αἰὼν κόπου, ἀγωνίας καὶ θλίψεως παρήλθον, ἀφότου εἰσῆλθον ἐντὸς τοῦ δικτύου ! Καὶ ἐνῶ ἐξηκολού-
θουν τὸ οὐράνιον τοῦτο ταξείδιον, ἄνευ τῆς πα-
ραμικρᾶς συναίσθήσεως τοῦ πρότερον ἐπὶ τῆς
γῆς βίου μου, «τράπ» ! συγκροοῦμαι μετὰ ἐτέρου

σώματος σκληροτάτου, καὶ αὐθωρεῖ ὅλη ἡ ἐνώπιόν μου διαγεγραμμένη εἰκὼν καταστρέφεται, σβύνεται τὸ ἄπειρον φῶς καὶ . . . ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμούς μου εὐρίσκομαι καθήμενος ἐπὶ τοῦ βράχου ἐντὸς τοῦ δικτύου, ἐν ᾧ οἱ περὶ ἐμὲ κολοήροι καταγίνονται νὰ μὲ απαλλάξωσιν αὐτοῦ, τὸ δὲ «τράπ» ἐκεῖνο, ἢ μετὰ τοῦ οὐραίου σώματος σύγκρουσις μου, δὲν ἦτο ἄλλο ἢ ἡ ἐπὶ τοῦ βράχου τῶν Μετεώρων πτώσις ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω μετὰ τοῦ δικτύου, κρατούμενος ἀκόμη ὑπὸ τῆς ἀρπάγης τοῦ κάλω.

Μόλις ἐξήχθη τὸ δικτύου ἔτρεξα πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Μονῆς, εἰσῆλθον ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας καὶ γονατίσας κάτωθεν τῆς εἰκόνης τοῦ Παντοκράτορος, ὕψωσα πρὸς αὐτὸν τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ ἔστην προσευχόμενος. Τινὲς τῶν μετ' ἐμὲ ἀναβάντων συνοδοιπόρων μου, εἰσελθόντες καὶ αὐτοὶ ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας μὲ ἐξήγαγον τῆς ἐν ἡ εὐρισκόμενῃ ἱερᾷ ἐκστάσει. Πολλάκις ἐκτοτε ἐπεχείρησα νὰ προσφέρω τῷ Πλάστῃ τῆς αὐτῆς σιωπηλῆν προσευχὴν, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νὰ τὸ κατορθώσω.

Ἐξήλθον τῆς ἐκκλησίας καὶ διηυθύνθη πρὸς τὴν ὑψηλοτέραν τοῦ βράχου κορυφὴν. Ἔστην ἐκεῖ ὡς στήλη καὶ περιέφερον κύκλῳ τὰ βλέμματά μου. Ἡ ἡμέρα ἦτο ἀνέφελος, ἄμεμπτος ἐαρινὴ ἡμέρα, ὁ ἥλιος ἔκλινε πρὸς τὴν δύσιν του, ὀπισθεν τοῦ Πίνδου, οὐ τις ἢ χιονοσκεπῆς κορυφὴ ἤρετο οὐρανογεΐτων, ἀνατολικῶς ἐξετείνετο ἡ καταπράσινος πεδιάς τῶν Τρικάλων καὶ πρὸς δυσμὰς ἠνοίγετο ἡ κοιλάς τοῦ Πηνειοῦ, ὅστις ὀφιοειδῶς ἔρπων διασχίζει ἅπασαν τὴν θησαυλικὴν χώραν πρὸς νότον ἐφαίνετο ἡ ὄροσειρὰ τῆς Ὀρθρουοῦ, μὲ χιλιάδας γραμμῶν καὶ μυριάδας ὑψωμάτων, ἧτις ἀπὸ τῶν στενῶν τῆς Πόρτας ἐκτεινομένη κατ' εὐθείαν γραμμὴν πρὸς ἀνατολὰς λούει τοὺς πόδας τῆς εἰς τὸ Αἰγαῖον πρὸς ἀνατολὰς ἐλεύαζεν ἡ Φάρσαλος μετὰ τῆς ἀκροπόλεώς τῆς, καὶ ἐδείκνυον τὰς αἰχμηρὰς κορυφὰς τῶν ἢ Ὀσσα καὶ τὸ Πήλιον, φεροῦσας μικρὸν χιόνος διάδημα πρὸς βορρᾶν ἐξετείνετο ἡ ὄροσειρὰ τῶν Καμβουνίων, καὶ ἐκ τῆς λαμπρᾶς ταύτης σκηνογραφίας ἔλειπον μόνον ἡ κορυφὴ τοῦ Ὀλύμπου καὶ τὰ στενά τῶν Τεμπῶν, διὰ νὰ εἶναι πλήρες πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ παρατηρητοῦ τὸ θησαυρικὸν πανόραμα, τὸ ὅποιον περιέλουεν ἅπαν διὰ τῶν χρυσοῦν ἀκτίνων τοῦ ὀπίθων ἥλιος, ὅστις ἐκ τῶν κορυφῶν τοῦ Πίνδου ἔστειλε τὸ ὕστατον τῆς ἡμέρας ἐκείνης φίλημα ἐπὶ τῶν ὄρειων κορυφῶν τῆς Ὀρθρουοῦ, τοῦ Πηλίου καὶ τῆς Ὀσσας!

Ἐπέστρεψα ἀμέσως εἰς τὴν Μονήν, ἵνα μὴ ἴδω σβυνομένην τὴν λαμπρὰν ἐκείνην σκηνογραφίαν τῆς θνησκούσης ἡμέρας, εὖρον δ' ἐκεῖ ὅλους τοὺς συνοδοιπόρους μου κύκλῳ τοῦ Μητροπολίτου πίνοντας τὸ ὀρεκτικὸν τσίπορον καὶ ἀκούοντας τὰς

διηγήσεις τοῦ μὲν καὶ δέ, ἐνῶ ὁ περιποιητικώτατος καὶ φιλοξενώτατος καθηγούμενος διέθετε τὰ τοῦ δειπνοῦ, ἐπιστατῶν ὁ ἴδιος ἐπὶ τῶν ὑπηρετῶν.

Τῆς τραπέζης παρατεθείσης, ἐφάγομεν λαμπρὰ καὶ ἐπίομεν οἶνον παλαιώτατον, νέκταρ αὐτόχρομα ἄξιον βασιλικῆς τραπέζης. Ὁ οἶνος διέχυσε παρ' ὑμῖν τὴν εὐθυμίαν, καὶ ἦτο ἀκούοντως προκεχωρημένη ἡ ὥρα, ὅτε ἀπεσύρθημεν πρὸς ὕπνον, τοῦ Μητροπολίτου δῶσαντος τὸ σύνθημα τῆς ἀποχώσεως.

ᾠδηγήθη ἐἰς τι κελλίον, ἐνθα ἦτο δ' ἐμὲ προωρισμένη στρωμνὴ καὶ ἐξηπλώθη. Ἀλλὰ μόλις ἔκλεισα τοὺς ὀφθαλμούς μου ἐφάνη ὅτι σύσσωμος ὁ πελώριος ἐκεῖνος βράχος ἔκλινε νὰ πέσῃ μεθ' ὅλης τῆς περιεχούσης ἡμᾶς μονῆς. Ἀνοίγω ἀμέσως ἐντρομος τοὺς ὀφθαλμούς μου καὶ αἰσθάνομαι ὅτι ὁ γιγάντειος βράχος τῶν Μετεώρων ἐκινεῖτο πράγματι κυμαίνόμενος κυκλοτερῶς· τρέχω πρὸς τὸ παράθυρον καὶ προσκολλῶμαι τῶν σιδηρῶν κιγκιλιδῶν. Κατ' ἀρχὰς ἐνόμισα ὅτι ἦτο σεισμὸς συνήθης, ἀλλ' ἡ κίνησις δὲν ἔπαυσε. Ἦθελον νὰ κραυγᾶσω, ἐπρόσμενα ν' ἀκούσω φωνὰς τῶν συνοίκων ἐπὶ τῷ γεγονότι τούτῳ, ἀλλὰ τίποτε· καὶ μῶλον τοῦτο ἡ κίνησις ἐξηκολούθει, μέχρις οὐ ἐπέστην ὅτι ὁ ὑποτειθέμενος σεισμὸς ἦτο ἀποτελεσμα τῆς ἀναβάσεως καὶ τῶν ἐντυπώσεών μου. Ἀλλ' ἐν τούτοις κηθανόμεν τὸ δάπεδον τοῦ κελλίου διολισθαίνον ὡς λέμβος ἐπὶ τῶν κυμάτων, εἰς οὐ καὶ πάλιν ἐριψήθη εἰς τὴν εὐεργετικὴν τοῦ ὕπνου ἀγκάλαν, κοιμηθεὶς μέχρι τῆς πρωΐας, πλέον εἰς πέλτατος ὀνείρων καὶ πετῶν ἀπὸ βράχου εἰς βράχον, ἐν εἶδει πτηνοῦ, ἐν εἶδει πνεύματος. Ἐξυπνήσας δὲ ἤκουσα τὴν τῆς ἀναχωρήσεως ἡμῶν ἐτοιμασίαν, μετ' ὀλίγον τοῦ Μητροπολίτου εἰσελθόντος πρώτου ἐντὸς τοῦ δικτύου ἤρχισεν ἡ ἐκ τοῦ βράχου καθόδος κατ' ἀντίστροφον τῆς χθὲς σειρᾶν, ἐπαμένως ἔμελλον νὰ κατέλθω τελευταῖος. Κατελθόντων πάντων τῶν ἄλλων ἦλθε καὶ ἡ σειρὰ μου, ἀλλὰ μὲ ὅλην τὴν δύναμιν ἦν κατέβαλον, ἵνα εἰσέλθω ἐντὸς τοῦ δικτύου, ἐστάθη ἀδύνατον νὰ πείσω τὴν καρδίαν μου νὰ πράξῃ τοῦτο, ἐντροπόμενος δὲ νὰ προφασισθῶ δειλίαν προσποιήθη ἐπιθυμίαν νὰ μείνω εἰσέτι ἐπὶ τῶν Μετεώρων ἐπὶ τινὰς ἡμέρας, πρὸς μεγίστην τοῦ Καθηγουμένου χάριν, εὐχαριστουμένου νὰ ἔχῃ σύντροφόν τινα ἐπὶ τῆς ἀπροσίτου ἐκείνης καὶ μετεώρου ἐρημίας. Ἐπιστρέψας ὅμως μετὰ τοῦ καθηγουμένου εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς ὑποδοχῆς κατελήφθη ὑπὸ μελαγχολίας σφοδρᾶ, σκεπτόμενος πάλιν τίνι τρόπῳ θὰ κατορθώσω νὰ κατέλθω. Τοῦτο δὲν διέλαθε ποσῶς τὴν προσοχὴν τοῦ καθηγουμένου, εἰς δὲ τὴν σχετικὴν ἐρώτησίν του ἀπάντησα ὅλην τὴν ἀλήθειαν. Ὁ καθηγούμενος μοὶ παρέστησε διὰ τοῦ πειστικωτέρου τρόπου τὴν πλήρη ἀσφάλειαν τῆς καταβάσεως, ἀλλὰ, μολοντί τιμῆν ἐθέλειος περὶ τούτου, δὲν ἠδυνάμην νὰ τὸ ἀποφασίσω.

Μὴ εὐρίσκων δὲ οὐδεμίαν διέξοδον τῆς θέσεως, ἐφ' ἧς εὐρισκόμην, ἀπεφασίσα, φρικτῆ ἀπόφασιν, νὰ μείνω ἐκεῖ ὑψηλὰ ἰσοδύως δεδεδυμένος διὰ τῶν δεσμών τῆς δειλίας ὡς ἄλλος Πρωμῆθεὺς ἐπὶ τοῦ Κεῦκάσου. Τὴν ἀπόφασίν μου ταύτην ἀνεκοίνωσα εἰς τὸν καθηγούμενον, ὅστις ἐξεπλάγη μὲν διὰ τοῦτο, ἐξέφρασεν ὁμῶς τὴν χαρὰν τοῦ ἐπὶ τῷ ὅτι θὰ καταταχθῶ μετὰ τῶν ὑποτακτικῶν του. Αὐθμερὸν λοιπὸν ἐγκατέλειψα τὴν λαϊκὴν στολήν μου καὶ ἐνεδύθην καινούργες ράσον, ὅπερ μοὶ προσέφερον ὁ καθηγούμενος, καὶ ἔθεσα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου πελώριον μαῦρον σκούφον· οὕτως δὲ ἐνδεδυμένος ἐξῆλθον τῆς Μονῆς καὶ διηυθύνθην ἐπὶ τῆς ὑψηλοτέρας τοῦ βράχου κορυφῆς, ἔνθα ἔστην ἐπὶ πολλὴν ὥραν ἔχων τὸ πρόσωπον ἐστρογγυμένον πρὸς δυσμάς, κατωπεύων ἐκείθεν τὴν πύξιν τὴν πατρίδα μου Ἡπειρὸν ἄγουσαν ὁδόν, δι' ἧς πρὸ μῆνης μόλις εἶχον κατέλθει εἰς Θεσσαλίαν, πᾶν ἄλλο σκεπτόμενος καὶ πᾶν ἄλλο νὰ πάθω πιστευῶν ἢ νὰ ἐγκαθειρθῶ φεῦ! ἐπὶ τῶν οὐρανογειτόνων ὑψῶν τῶν Μετεώρων! Ἡτένισα, ἠτένισα τὸ βλέμμα μου πρὸς τὴν πατρίδα μου, ἦτις ἐνέκλειεν ἐντὸς τῆς ἀγνῆς αὐτῆς ἀγκάλης τὴν μητέρα μου, τὴν ἀδελφὴν μου καὶ τὰ ἱερῶτερα καὶ θερμότερα τῶν αἰσθημάτων μου, ἀφ' ὧν ἔμελλον αἰωνίως ν' ἀποχωρισθῶ, ἀνεστéναξα ἐκ βάθους καρδίας καὶ ἠσθάνθην πύρινα δάκρυα αὐλακκοῦντα τὰς ἀγενοίους παρειάς μου· στρέψας δὲ τὰ βήματά μου πρὸς τὴν Μονήν, ἔτεινα τὰς χεῖρας πρὸς τὸν Οὐρανὸν καὶ εἶπον πρὸς τὸν Θεόν :

— Θεέ μου, τί μέγα καλὸν διέπραξα, ὥστε νὰ καταδικασθῶ εἰς τοιαύτην ἐνέριον εἰρηκτὴν ; Ἐπανελθὼν εἰς τὴν Μονήν ἐζήτησα παρὰ τοῦ καθηγουμένου διάφορα ἐκκλησιαστικὰ βιβλία, ἵνα ἀρχίσω τὰς μελέτας μου καὶ καταρτισθῶ διὰ τὸ νέον στάδιον. Οὗτος δὲ μεταβάς εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐπιστρέψας μοὶ ἐνεχείρισεν τὸ Μέγα Ἐρωλόγιον καὶ μοὶ ὑπέδειξε τὰ μέρη, ἅτινα ὤφειλον ν' ἀποστηθίσω· ἦσαν δὲ ταῦτα διάφορα τροπάρια καὶ προσευχαί, μετὰ τῶν ὁποίων καὶ τὸ φοβερὸν ἐκεῖνο κατὰ τὴν ἔκτασιν « Ἀσπιλε, ἀμόλυντε... » τὸ ὅποιον μοὶ ἔκαμν ν' ἀποβάλω πρὸς στιγμὴν τὴν ἰδέαν, ὅτι θὰ κατάρθουν ν' ἀποστηθίσω ποτὲ ὅσα χρειάζονται δι' ἕνα ἱερωμένον καὶ νὰ γίνω οὕτως ἕξιος τοῦ ἱεροῦ καθήκοντός μου. Ὡς νὰ μὴ ἤρκει ὅλη μου ἡ στενοχωρία διὰ τὸ μάκρος καὶ πλάτος τοῦ « Ἀσπιλε ἀμόλυντε... » μοὶ προσέθηκεν ἐν στοϊκότητι ὁ πατὴρ καθηγούμενος :

— Δὲν εἶναι μόνον αὐτὰ, παιδί μου, εἶναι καὶ ἄλλα, τὰ ὅποια πρέπει ν' ἀποστηθίσῃς· Τριώδιον, Πεντηκοστάριον κλπ. κλπ.

Ἐπὶ τῇ ἀναγγελίᾳ ταύτῃ ἐστενοχωρήθην, ἀλλ' ἀνεθάρρησα συλλογισθεὶς ὅτι δὲν ἔχω ἀνάγκην νὰ ἀποστηθίσω ὅλα τὰ ἀπαιτούμενα οὔτε εἰς μίαν

ἡμέραν, οὔτε εἰς μίαν εβδομάδα, οὔτε, εἰς ἕνα μῆνα, οὔτε εἰς ἕν ἔτος· καὶ ἤρχισα περιορίζων τὰ μαθήματά μου.

Τοιοῦτοτρόπως διήλθον ὅλην τὴν ἡμέραν, ἀφοῦ ἐγευματίσαμεν λιτότατα μετὰ τὰ περισσεύματα τῆς προτεραίας καὶ ἐπίομεν οἶνον, οὐχὶ ἐκ τοῦ τῆς πρώτης ποιότητος· Τὸ ἔσπερας ἐφάγομεν πλουσιώτερον καὶ ἐπίομεν ἀφθονώτερον, καὶ ἀφοῦ παρῆστημεν εἰς τὴν ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας προσευχὴν, ἄπαντες οἱ κάτοικοι τῆς Μονῆς ἐπορεύθημεν πρὸς ὕπνον.

Ἐκοιμήθην τὸν ὕπνον τοῦ δικαίου, ἄνευ τῆς παραμικρῆς διακοπῆς, ἄνευ τοῦ ἐλαχίστου ὄνειρου! « Ὅλοι οἱ πόθοι μου, ὅλα τὰ ὄνειρά μου, πατεῖς, μητὴρ, ἀδελφῆ, ἔρως, φιλία, δόξα... ἐσβέσθησαν διὰ μιάς! Τί δύναται νὰ ὄνειρευθῆ ἄνθρωπος προωρισμένος νὰ διανύσῃ τὸν βίον του ἐπὶ φοβεροῦ καὶ ξηροῦ βράχου, ἔχων ὡς μόνον μέσον διασκεδάσεως τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων; Ὅποιόν ποτε εὐγενὲς αἰσθημα δύναται νὰ ἐμφωλεύσῃ ἐν τῷ στήθει ἀνθρώπου, ὅστις ἐθεώρει διαρρηχθέντα πάντα δεσμὸν μετὰ τὸ αὐτοῦ καὶ τοῦ γῆϊνου κόσμου.

Ἐξύπνησα τὴν ἐπαύριον, ἀφοῦ βεβηλῶς ἐχώρητα ὕπνον, καὶ εἶναι αὐτὴ ἡ μόνη ἀπόλυσις, ἣν οἱ κολόγηροι ἀπολαύουσι θαυμάσιον, στρέφω τὰ βλέμματά μου κύκλῳ καὶ δὲν τὸ πιστεύω... τρίβω τοὺς ὀφθαλμούς μου... παρατηρῶ καλὰ, φοβούμαι μὴ εἶναι ὀφθαλμαπάτη· ἐπὶ τέλους πείθομαι... βεβαιούμαι... ὦ Θεέ τοῦ ἐλέους! ὅτι... ὅτι εὐρίσκωμαι κάτω τοῦ φοβεροῦ βράχου, κάτω τῶν Μετεώρων... μακρὰν τοῦ βασιλείου τῆς καλογηρικῆς!

Ὅποια ἄρητος χαρὰ! Ὅποια εὐχαρίστησις! Ὅποια πανήγυρις ἐν τῇ καρδίᾳ μου! Εἶχον ἀποθάνει καὶ ἀνέστην, εἶχον ταρῆζῶν καὶ ἀνεπήδησα ἐκ τοῦ τάφου! Καὶ ἐνῶ εὐρισκόμην ἐν τῷ αὐτῇ ἐκπλήξει, ἐν τοιαύτῃ συγχύσει, προβάλλει ὁ καθηγούμενος τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀνωθέν μου ἐκ τοῦ ἐξώστου, ἔνθα εἶναι τοποθετημένη ἡ ἀναστροφικὴ μηχανὴ καὶ κράζει :

— Ὡρα καλῆ, παιδί μου, καὶ ἐφόσον ὁ βίος θά σοῦ εἶναι γλυκὺς, εὐγνωμόναι καὶ δόξαζε τὸν καθηγούμενον τῶν Μετεώρων, ἐὰν δὲ σὲ ποτίσῃ πικρίας πολλὰς καὶ τὸν ἀηδιάσῃς, μία θέσις πάντοτε σὲ περιμένει ἐδῶ ἐπάνω...

Εἰπὼν ταῦτα ἀπῆλθε καὶ δὲν τὸν ἐπανείδον. Πολὺ ὀλίγον σκεφθεὶς τὴν σοφὴν ἔννοιαν τῶν λόγων τοῦ καθηγουμένου ἐνεδύθην τὰ λαϊκά μου φορέματα, ἐφόρεσα τὰ ὑποδήματά μου καὶ τὸ εὐθρὸν φέσι μου, καὶ ἐτορᾶπην ἀκαριαίως τὴν πρὸς Καλαμπάκαν ἄγουσαν, φεύγων, φεύγων, φεύγων καὶ ἀκόμη φεύγων...

Πῶς εἶχε συμβῆ τοῦτο, ὥστε νὰ εὑρεθῶ κάτω τῶν Μετεώρων; Ἀπλούστατα : Ὁ καθηγούμενος μοὶ ἔδωκε περισσώτερον τοῦ δέοντος

οἶνον καὶ κοιμηθέντα μὲ ἔθεσεν ἐντὸς τοῦ δικτύου περὶ τὸ μεσονύκτιον καὶ μὲ κατεβίβασε κάτω, ἔνθα προηγουμένως δι' ὑπέρτου τῆς μονῆς μοι εἶχε προπαρασκευάσει στρωμνὴν, ἡ δὲ ὑπέρτης, ἀφοῦ μὲ ἐξήγαγε τοῦ δικτύου, μὲ ἐσκέπασε καὶ ἀνῆλθε δι' αὐτοῦ ἐπάνω, ἀφήσας με μόνον ἐκεῖ καθ' ἕλλην τὴν νύκτα!

X. ΧΡΙΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ

Α Ν Ω Κ Α Τ Ω

ΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΑΣΕΙΣ

Αἱ ἐξῆς σημειώσεις ἐλήφθησαν ἐξ ἐκθέσεως τοῦ γενικοῦ διευθυντοῦ τῶν ἀπογραφῶν ἐν τῷ ἰταλικῷ Ὑπουργείῳ τῆς Γεωργίας καὶ τοῦ Ἐμπορίου :

Βεβαίως δὲν δύναται τις νὰ εἴπῃ, ὅτι ἡ τάσις πρὸς μετανάστασιν ἠλαττώθη ἐν τῇ Δυτικῇ Εὐρώπῃ, ἀλλὰ μεγάλαι χῶραι τῆς Ἀμερικῆς, ὡς ἡ Βρασιλία, Λαπλάτα, Οὐραγουάη, καὶ ἐν γένει ἡ κεντρικὴ Ἀμερικὴ, δὲν δέχονται μετὰ τῆς αὐτῆς ὡς ἄλλοτε εὐκολίας τὸν ἀνθρώπινον χεῖμαρρον καὶ ὅτι ἀπώλεσαν αὐταὶ πολλὰ ἐκ τῶν θεληγῆτρων των, ἕνεκα τῶν τελευταίων οἰκονομικῶν κρίσεων. Ἀφ' ἑτέρου ὅμως, ἄλλα μέρη, ὡς ἡ Μεσημβρινὴ Ἀμερικὴ, τὸ Κόγγον, καὶ πολλά ἄλλαι χῶραι καλοῦσι τοὺς Εὐρωπαϊοὺς εἰς νέας μεταναστάσεις.

Σχεδὸν εἰς ὅλας τὰς χῶρας τῆς Εὐρώπης ἡ μετανάστασις ἠϋξήθη κατὰ τὸ 1887 καὶ 1888, ἠλαττώθη δὲ κατὰ τὸ 1889. Αἰτία δὲ τῆς αὐξήσεως κατὰ τὰ δύο εἰρημένα ἔτη δὲν ἦτο μόνον ἡ οἰκονομικὴ κρίσις τοῦ ἔμπορίου καὶ τῆς βιομηχανίας ἐν Εὐρώπῃ, ἀλλὰ πρὸ πάντων ἡ ταχεῖα ἀνάπτυξις τῶν Κρατῶν τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς. Αἰτία τῆς ἐν ἔτει 1889 ἠλαττώσεως τοῦ ρεύματος τῶν μεταναστῶν εἶναι ἡ μικρὰ βελτίωσις τῆς γεωργίας καὶ τῆς βιομηχανίας, πρὸς δὲ καὶ τὰ ἀποτελέσματα τῶν μέτρων, ἅτινα ἐλήφθησαν ὑπὸ τῶν Κυβερνήσεων πρὸς ἀναστολὴν τοῦ καχοῦ.

Τὸ μεγαλειότερον ρεῦμα τῶν μεταναστῶν προέρχεται ἐξ Ἀγγλίας, Ἰρλανδίας καὶ Ἰταλίας.

Ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Ἰρλανδία ἀπὸ τοῦ 1885 καὶ ἔπειτα ἔδωκαν κατ' ἔτος ἀριθμὸν μεταναστῶν ποτὲ μικρότερον τῶν 200,000. Εἰς τὰ 1887 ἦσαν 281,487, εἰς τὰ 1888, 279,928, καὶ τέλος εἰς τὰ 1889 ὁ ἀριθμὸς κατέβη εἰς 253,795.

Ἡ Ἰταλία, ἣτις εἰς τὰ 1886 ἠρίθμει τὸν μέτριον ἀριθμὸν τῶν 87,423, ἀνέβη εἰς τὰ 1887 εἰς 133,291, εἰς τὰ 1888 εἰς 208,795 κατέβη δὲ εἰς τὰ 1889 εἰς τὰς ἀνωτέρω λεχθείσας αἰτίας εἰς 125,781.

Ἐν Γερμανίᾳ ὁ ἀριθμὸς τῶν μεταναστῶν ὑπῆρξεν ἀρκούντως μέγας, 107,238 ἄνθρωποι ἀφῆκαν τὴν πατρίδα των κατὰ τὸ 1885. Ἀλλὰ κατὰ τὰ ἐπόμενα ἔτη ὁ μέσος ὅρος εἶναι 90,000.

Ἡ Γαλλία εἰς τὰ 1885 ἔδωκε μόνον 6,000, ὁ ἀριθμὸς οὗτος ἀνέβη κατὰ τὸ 1888 εἰς 23,339. Ἐν Ἰσπανίᾳ κατὰ τὰ τελευταῖα 5 ἔτη ὁ ἀριθμὸς ἀνέβη ἀπὸ 24,000 εἰς 50,000.

Περὶ τῶν ἄλλων κρατῶν τῆς Εὐρώπης δὲν ἀναφέρεται τι, διότι ὁ ἀριθμὸς τῶν μεταναστῶν εἶναι ἀσήμαντος. Πρέπει ὅμως νὰ παρατηρήσῃ τις ὅτι

κατὰ τὴν περίοδον τῶν 5 ἐτῶν ἀπὸ τοῦ 1885 μέχρι τοῦ 1890 οὐδεὶς λαὸς τῆς Εὐρώπης ἀντέστη εἰς τὰ θεληγῆτρα τῶν μακρυνῶν καὶ ἀγνώστων χωρῶν.

Ἐν Ἑλλάδι ἡ μετανάστασις ἠϋξήθη κατὰ τὸ 1889. Ἐνῶ κατὰ τὸ 1885 ὁ ἀριθμὸς τῶν μεταναστῶν ἦτο 6928, κατὰ τὸ 1889 ἀνέβη εἰς 8430.

Ὡσαύτως τὸ Βέλγιον μόνον ἀριθμεῖ 1236 κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς πενταετίας καὶ 8100 κατὰ τὸ τελευταῖον. Ἡ Ὀλλανδία, ἣτις ἄλλοτε ἔχανε μόνον 2000 άτομα κατ' ἔτος, γάνει τώρα διπλάσιον ἀριθμὸν.

Πρέπει νὰ παρατηρήσῃ τις, ὅτι ὁ ἀριθμὸς οὗτος τῶν μεταναστῶν εἶναι ὁ ἐπίσημος, δηλαδή, ὁ βεβαιωμένος ἐπίσημος. Εἶναι δὲ πάντοτε κατώτερος τοῦ πραγματικοῦ, διότι πλείστοι, ἀνήκοντες πρὸ πάντων εἰς τὴν καλὴν τάξιν, καὶ πολλοὶ νέοι, ἕνεκα τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας, ἐγκαταλείπουσι τὰς πατρίδας των χωρὶς νὰ ἐγγραφῶσι μετὰ τῶν μεταναστῶν. Ἀφ' ἑτέρου αἱ ἐγγραφαὶ δὲν ἀναφέρουσι περὶ τῶν ἐπανερχομένων εἰς τὰς πατρίδας, τούτων δὲ ὁ ἀριθμὸς δὲν εἶναι μικρὸς. Ὡστε δύναται τις νὰ εἴπῃ, ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν παλινοστούντων ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸν πρῶτον. Ἐκ τούτων συμπεραίνει τις, ὅτι ἡ Εὐρώπη κατὰ τὴν τελευταίαν πενταετίαν ἔδωκεν εἰς τὴν Βόρειον καὶ Νότιον Ἀμερικὴν, κατὰ δεύτερον δὲ λόγον εἰς τὴν Αὐστραλίαν, ἀριθμὸν ὑπέρογκον μεταναστῶν, 800—850 χιλιάδας κατ' ἔτος! Τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι, μολοντὶ ὑπάρχει ἐργασία εἰς τὴν ἰδίαν πατρίδα, καὶ μέγα μέρος γῆς μένει ἀκαλλιέργητον ἐν τῇ ἰδίᾳ χώρῃ, ἡ ἐπιθυμία τοῦ ἀγνώστου καὶ τύχης καλλιέρας, ὁ φόβος τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας καὶ πολλὰ ἄλλα αἰτία παραινέουσι πρὸς μετανάστασιν περισσότερον παρὰ ἡ δυστυχία, καὶ ἡ πύκνωσις τοῦ πληθυσμοῦ. Εἶναι ὅμως ἀληθὲς ὅτι, καθύστερον αἱ χῶραι ἐκείναι, αἱ πλήρεις θεληγῆτρων, γίνονται γνωστότεραι, ἡ τάσις πρὸς μετανάστασιν θὰ ἠλαττωταί.

Τὶ γίνονται αἱ 850.000 ἢ 900.000 ἀνθρώπων ἐκπατριζομένων :

Κατὰ τοὺς ἀπογραφικοὺς πίνακας τοῦ 1889 περίου 452,000 μεταναστῶν μετέβησαν εἰς τὰς ἠνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς, 65,161 εἰς τὰς Βρασιλίαν, 260,000 εἰς τὴν Ἀργεντινὴν Δημοκρατίαν, 27,000 εἰς τὴν Οὐραγουάην, καὶ 46,000 εἰς τὴν Αὐστραλίαν. Ἡ χώρα ἡ ἔχουσα τὰ περισσότερα θεληγῆτρα εἶναι αἱ ἠνωμένα Πολιτεία τῆς Ἀμερικῆς. Ἀλλὰ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἡ Ἀργεντινὴ καὶ ἡ Βρασιλία ἔσωρον πολλοὺς. Ἡ Αὐστραλία, καίπερ μακρὰν οὖσα, δέχεται κατ' ἔτος 65,000 μετανάστας, καὶ μόνον κατὰ τὸ 1889 ὁ ἀριθμὸς οὗτος ἠλαττώθη ἕλιγον. Ἡ Ἀφρικὴ, τὸ μῆλον τῆς ἐριδος τῶν κρατῶν δὲν θέλει πολὺ τοὺς μετανάστας. Ἐκτὸς τοῦ Ἀφρικηρίου τῆς Καλῆς Ἑλπίδος, τῆς χώρας τῆς Νατάλης τοῦ Κόγγου καὶ τινῶν ἄλλων ἀκτῶν, ἡ εἰς τὴν Ἀφρικὴν μετανάστασις εἶναι μηδαμινή. Ἐξ ὧλων τῶν μερῶν τοῦ κόσμου ἀπέρχονται εἰς Ἀφρικὴν μόνον 20,000 κατ' ἔτος. Εἰς τὴν Ἀλγερίαν καὶ τὴν Τυνηδίαν δὲν μεταβαίνουσιν οὔτε 2,000 κατ' ἔτος. Ὑπάρχει ὅμως διαρκὴς μετανάστασις εἰς τὰς χῶρας αὐτὰς ἐκ τῆς Ἰσπανίας, ταύτης δὲ δὲν ὑπάρχουν ἀκριβῶς ἀπογραφικοὶ πίνακες. Ὅποσδήποτε δὲ εἶνε βεβαίως ἡ